

Stjórnunar- og verndaráætlun - Teigarhorn

Verk- og tímaáætlun

Febrúar 2022

Teigarhorn var friðlýst sem náttúruvætti árið 1975 og sú friðlýsing endurnýjuð 15. apríl 2013 en svæðið einn þekktasti fundarstaður geislasteina (zeólíta) í heimi. Geislasteinarnir eru í klettum og sjávarhömrum á Teigarhorni og veðrast fram öðru hverju. Óviðkomandi er óheimilt að hrófla við jarðmyndunum. Teigarhorn er þekktast fyrir geislasteinategundirnar skólesít, stilbít, epistilbít, analsím og heulandít. Markmið friðlýsingarinnar eða varðveita og viðhalda náttúrulegu ástandi svæðisins með tilliti til þeirra jarðlaga sem eru ríka af geislasteinum.

Jörðin Teigarhorn hlaut einnig friðlýsingu 15. apríl 2013 sem fólkvangur. Jörðin Teigarhorn er þekkt fyrir jarðmyndanir og atvinnu- og menningarsögu. Innan marka jarðarinnar er Weywadthús sem byggt var af Níels P.E.Weywadt sem var faktor í verslun Örums og Wulff á Djúpavogi. Á Teigarhorni var starfrækt ljósmyndastofa Nicoline Weywadt sem var fyrst kvenna til að nema ljósmyndun á Íslandi, en hún lauk námi frá Danmörku árið 1872. Einnig er innan marka fólkvangsins náttúruvættið á Teigarhorni sem friðlýst er vegna geislasteina (Zeólíta) sem þar eru. Markmið með friðlýsingu jarðarinnar er að tryggja útivistarsvæði í fögru umhverfi þar sem gestum gefst tækifæri á að kynnst sérstakri náttúru svæðisins og sögu jarðarinnar Teigarhorns.

Fólkvangurinn er 2010 ha að stærð.

Í samstarfshóp um gerð stjórnunar- og verndaráætlunar fyrir Teigarhorn sitja:

- ✓ Lára Björnsdóttir, fulltrúi Umhverfisstofnunar
- ✓ Þórdís Björt Sigþórsdóttir, fulltrúi Umhverfisstofnunar
- ✓ Kristján Ingimarsson, fulltrúi Múlaþings

Almennt um verkefnið

Áætluninni er ætlað að fjalla um markmið verndunar svæðisins og hvernig stefnt skuli að því að viðhalda verndargildi þess. Umhverfisstofnun hefur unnið stefnumótun um gerð stjórnunar- og verndaráætlana fyrir friðlýst svæði og verður hún höfð til hliðsjónar við gerð stjórnunar- og verndaráætlunarinnar. Gert er ráð fyrir að gildistími hennar verði 10 ár og að með fylgi aðgerðaáætlun til 3 ára, annarsvegar aðgerðaáætlun á ábyrgð Umhverfisstofnunar (fyrir náttúruvættið) og hinsvegar á ábyrgð sveitarfélagsins (fyrir fólkvanginn). Umhverfisstofnun og sveitarfélagi verður þó heimilt að taka ákvörðun um endurskoðun áætlunarinnar,

verði þess þörf, áður en gildistíminn er liðinn. Stefnt er að því að gerð stjórnunar- og verndaráætlunar verði lokið árið 2022.

Í stefnumótuninni er lögð áhersla á samráð og samstarf, að stjórnunar- og verndaráætlanir séu einfaldar og upplýsingar settar fram á auðskiljanlegan máta. Stjórnunar- og verndaráætlunin sjálf verður því ekki umfangsmikil og megin áhersla verður lögð á gildi svæðisins, markmið verndunar, aðgerðir og verndarráðstafanir en nánari upplýsingar um svæðið verða aðgengilegar á heimasíðu Umhverfisstofnunar, www.umhverfisstofnun.is.

Stjórnunar- og verndaráætlun er alla jafna skipt í eftirfarandi kafla en er staðfærð og aðlöguð því svæði sem áætlun er unnin fyrir.

1. Inngangur

- 1.1. Samráð
- 1.2. Eignarhald og umsjón
- 1.3. Lagalegur og stjórnsýslulegur rammi
- 1.4. Verndargildi svæðisins
- 1.5. IUCN verndarflokkun (markmið verndunar)

2. Lýsing á svæðinu

- 2.1. Mörk svæðisins - Svæðisskipting
- 2.2. Náttúruminjar
  - Jarðminjar
  - Gróður
  - Dýralíf
- 2.3. Menningarminjar
- 2.4. Landnotkun
  - Starfsemi
  - Veiðar
  - Skógrækt, landgræðsla og endurheimt vistgerða
- 2.6. Innviðir og mannvirki
  - Aðgengi fyrir alla
- 2.7. Öryggismál og landvarsla
- 2.8. Fræðsla og kynning
- 2.9. Mönnuð og ómönnuð loftför
- 2.10. Rannsóknir og vöktun

3. Markmið, stefna og leiðir

3.2. Svæðisskipting

3.3. Náttúruminjar og verndun

- Jarðminjar
- Gróður
- Dýralíf

3.4. Menningarminjar

3.5. Landnotkun

- Veiðar
- Starfsemi
- Skógrækt, landgræðsla og endurheimt vistgerða

3.7. Innviðir og mannvirki

- Aðgengi fyrir alla

3.8. Öryggismál og landvarsla

3.9. Fræðsla og kynning

3.10. Mönnuð og ómönnuð loftför

3.11. Rannsóknir og vöktun

4. Sérreglur

Þá mun einnig fylgja stjórnunar- og verndaráætluninni sérstakar aðgerðaáætlanir (tvær í þessu tilviki þar sem um annarsvegar náttúruvætti og hinsvegar fólkvang að ræða) til þriggja ára en í þeim verða tímasett markmið og aðgerðir fyrir svæðin.

Umsjón með verkefninu

Verkefnastjórn og ritstýring stjórnunar- og verndaráætlunar verður í höndum fulltrúa Umhverfisstofnunar, en í samstarfshópi um gerð stjórnunar- og verndaráætlunarinnar á einnig sæti fulltrúi sveitarfélags og fulltrúar landeigenda, gert er ráð fyrir virkri aðkomu samstarfshópsins.

Samráð og upplýsingagjöf

Samráð og upplýsingagjöf er lykillinn að því að sátt skapist um stjórnunar- og verndaráætlun svæðanna. Gert er ráð fyrir að vinna hagsmunaaðilagreiningu svo þeir aðilar verði upplýstir um gerð áætlunarinnar og stefnt er að því að birta reglulega upplýsingar eins og fundargerðir o.fl. á heimasíðu Umhverfisstofnunar um framgang vinnunnar. Drög að stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðin verða síðan auglýst til athugasemda fyrir almenning í sex vikur og þá gefst öllum kostur á að senda inn athugasemdir. Nánari upplýsingar um samráð má sjá í hagsmunaaðilagreiningu fyrir verkefnið.

Verk- og tímaáætlun

Meginþættir verkefnisins eru:

1. Undirbúningur
2. Lýsing á svæðinu
3. Stefnumótun, markmið og aðgerðir.
4. Greining á aðgerðum
5. Kynningarferli
6. Úrvinnsla athugasemda
7. Útgáfa

1. áfangi: Undirbúningur.

Tími: febrúar (2022)-mars (2022)

- Unnið að undirbúningi stjórnunar- og verndaráætlunarinnar.
- Óskað eftir tilnefningum í samstarfshóp og hann skipaður.
- Samstarfshópur fundar og lagðar línur fyrir áframhaldandi vinnu.
- Hagsmunaaðilagreining unnin.
- Verk- og tímaáætlun lögð fram.
- Bréf send til samráðsaðila sem tilgreindir eru í hagsmunaaðilagreiningu.
- Upplýsingar settar á heimasíðu Umhverfisstofnunar.

Afurð: Tilbúin verk- og tímaáætlun og hagsmunaaðilagreining til birtingar á heimasíðu Umhverfisstofnunar. Samráðsaðilar upplýstir um að vinna við gerð áætlunarinnar sé hafin.

2. áfangi: Lýsing á svæðinu.

Tími: mars-apríl 2022

- Teknar verða saman bakgrunnslýsingar fyrir svæðið.

Afurð: Drög að 1. og 2. kafla stjórnunar- og verndaráætlunarinnar.

3. áfangi: Stefnumótun, markmið og aðgerðir.

Tími: apríl-maí 2022

- Opinn kynningarfundur, samráðsaðilar boðaðir. Hugmyndavinna, stefnumótun – Ef þörf.
- Unnin drög að 3. kafla áætlunarinnar. Samstarfshópurinn mun vinna áfram að stefnumótun svæðisins, setja fram markmið og aðgerðir.
- Unnin drög að kortum eftir þörfum.

Afurð: Kynningarfundur sem verðu útfærður á síðari stigum.

Drög að 3. kafla stjórnunar- og verndaráætlunarinnar.

4. áfangi: Greining á aðgerðum.

Tími: maí 2022

- Þær aðgerðir sem lagðar voru til í 3. áfanga eru greindar, þeim forgangsraðað og sett tímamörk. Drög að aðgerðaáætlun unnin.
- Drög að áætlun í yfirlestur hjá Umhverfisstofnun.
- Unnið úr athugasemdum.

Afurð: Drög að aðgerðaáætlun.

5. áfangi: Kynningarferli í 6 vikur.

Tími: júní-júlí 2022

- Drög að stjórnunar- og verndaráætlun yfirfarin hjá Umhverfisstofnun.
- Drögin auglýst á heimasíðu Umhverfisstofnunar og sveitarfélagsins.
- Bréf send til samráðsaðila og þeim bent á að kynningarferlið sé hafið.
- Almennangi gefinn kostur á að leggja fram athugasemdir.
- Kynningarferlið stendur í 6 vikur.

6. áfangi: Úrvinnsla athugasemda, lokaafgreiðsla.

Tími: ágúst 2022

- Unnið úr þeim athugasemdum sem berast í kynningarferlinu.
- Unnin greinargerð þar sem gerð er grein fyrir athugasemdum sem bárust á kynningartíma og þeim svarað.
- Afgreiðsla stjórnunar- og verndaráætlunar hjá Umhverfisstofnun.
- Lokafrágangur á áætlun og fylgiskjölum, prófarkalestur.

Afurð: Lokaútgáfa stjórnunar- og verndaráætlunar ásamt greinargerð.

7. áfangi: Útgáfa

Tími: september 2022

- Stjórnunar- og verndaráætlun send umhverfis- og auðlindaráðherra til undirritunar.
- Stjórnunar- og verndaráætlun gefin út og birt á heimasíðu Umhverfisstofnunar og sveitarfélags.